

бюджетів; створення несприятливого інвестиційного клімату, відплив капіталу за кордон; непрозорий і несправедливий розподіл національного доходу; криміналізація суспільства, правовий нігілізм та недовіра до органів державної влади; дискримінація суб'єктів господарської діяльності, наслідком якої є недобросовісна конкуренція або неправомірне її обмеження; втрата промислового й інтелектуального потенціалу нації; поява економічної бази для впливу на державних посадових осіб, засоби масової інформації, політичні події тощо.

До пріоритетних напрямів детінізації економіки України належать: комплексне нормативно-правове регулювання національної економіки; спрощення податкової системи, підвищення її прозорості, створення правового механізму та відповідної інфраструктури для протидії відмиванню коштів і повернення незаконно вивезених з України капіталів; створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та формування ефективної системи управління державним сектором економіки; стимулювання інвестиційних процесів тощо. Довгостроковим завданням є розробка цілісної системи державних, регіональних і галузевих програм, дія яких спиратиметься на безумовне виконання законів України. Сподіваємося, що усунення наявних факторів відтворення тіньових відносин і протидія виникненню нових сприятиме появі повноцінного ринкового середовища, легалізації капіталу, демократизації економіки і суспільства загалом, забезпеченню відродження та ефективного розвитку вітчизняного підприємництва, а також створенню привабливих умов для інвестування і залучення фінансових ресурсів.

Науковий керівник: Камінська Т. М., д.е.н., професор кафедри економічної теорії

**Дарнопих Г. Ю., к.е.н., доц.,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
кафедра економічної теорії**

ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

Економічна безпека передбачає захищеність життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Специфіка економічної безпеки полягає в тому, що саме вона визначає всі без виключення життєво важливі інтереси країни. Відсутність чи незабезпеченість безпеки

економічної унеможливорює досягнення інших аспектів безпеки, – від політичного і військового до медичного і правового.

Потужним негативним чинником, що підриває економічну безпеку, є економічна злочинність. Як і будь-яка злочинність, вона являє собою масове явище, що складається із всієї сукупності економічних злочинів, які скоюються в країні.

Поняття економічного злочину є дискусійним і активно досліджується кримінально-правовими, кримінологічними і криміналістичними науками. Об'єктом наукового дослідження слугують переважно конкретні різновиди економічних злочинів: злочини проти власності, злочини в сфері економічної діяльності (господарські злочини); корисливі злочини тощо.

Дії винного в цих посяганнях дуже часто характеризуються намаганням отримати матеріальну вигоду. Так, користь є обов'язковою ознакою розкрадання; незаконне підприємництво і незаконна банківська діяльність, контрабанда, ухилення від сплати податків, комерційний підкуп та інші діяння здійснюються особою для отримання матеріальної користі для себе або інших осіб.

Інші злочини в сфері економіки не носять суто матеріального характеру, але також можуть бути віднесені до економічних, оскільки завдають майнових збитків власнику (знищення або пошкодження майна), або ж здійснюються в сфері господарської діяльності, перешкоджають причинам її здійснення.

Кримінологи і юристи-практики часто виділяють так звані злочини економічної спрямованості. До них відносять практично всі посадові злочини (передусім, посадові зловживання, хабарництво, незаконна участь у підприємницькій діяльності); злочини, пов'язані з оборотом наркотиків і зброї; деякі інші корисливі посягання (наприклад, екологічні злочини, вбивства на замовлення і т.п.)

Науковці виділяють головні ознаки економічних злочинів:

- 1) вони вчиняються у сфері легальної і нелегальної економічної діяльності;
- 2) суб'єктами цих злочинів можуть бути як підприємці, так і інші особи, які сприяють виконанню господарської діяльності;
- 3) вони завдають економічної, політичної, моральної шкоди суспільству і державі;
- 4) спрямовані на одержання економічної вигоди;
- 5) вчиняються тільки навмисно;
- 6) можуть здійснюватися різноманітними засобами, передбаченими чинним законодавством.

При цьому особливе значення мають дві обставини. Перша: злочинність в економічній сфері, як одній із головних сфер життєдіяльності суспільства, має різноманітні прояви і не завжди

безпосередньо впливає на економічні відносини. Друга: злочинність в економічній сфері впливає і на інші суспільні відносини, що вимагає їх одночасного захисту. У цьому зв'язку дослідження поняття «економічна злочинність» передбачає більш широкий економіко-кримінологічний аналіз, а не тільки встановлення кримінально-правових ознак злочинів. Але при цьому не слід і надмірно розширювати його межі, оскільки це може призвести до того, що більша частина злочинів буде віднесена до категорії економічних.

Аналізуючи негативний вплив економічної злочинності на економічну безпеку держави, необхідно зазначити, що економічна злочинність як самостійне явище має свої власні характеристики, що не властиві окремим економічним злочинам. До них можна віднести:

- 1) високу ступінь її розповсюженості. Більшість злочинів, що скоюються, є економічними;
- 2) високу ступінь її шкідливості. Збитки від економічної злочинності часто не піддаються обрахуванню;
- 3) високу ступінь її латентності. Тіньова економіка – реальність сучасності;
- 4) високий рівень всередині неї рецидиву і професійної злочинності;
- 5) високу ступінь її організованості.

Найбільш негативні тенденції пов'язані із злочинністю в сфері господарської діяльності. До складу факторів, що їх обумовлюють, належать:

а) втрата в цілому організуючого впливу держави на функціонування системи запобігання злочинності у нових соціально-економічних умовах ринкової трансформації суспільства, недоліки державного регулювання і управління системою запобігання злочинності у сфері господарської діяльності;

б) наявність, у певних випадках, кримінальних зв'язків між службовими особами суб'єктів господарської діяльності і службовими особами органів державної влади і управління;

в) недоліки чинного законодавства, яке не забезпечує повною мірою потреб періоду ринкової розбудови суспільства, характеризується значною множинністю нормативних актів і протиріччями між ними;

г) суттєві недоліки в роботі правоохоронних і контролюючих органів щодо протидії злочинності у сфері господарювання, недостатність профілактичного напрямку діяльності;

д) недостатня наукова розробка актуальних проблем протидії злочинам у сфері господарської діяльності.